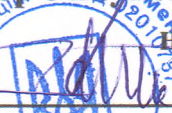

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ КРОСКУЛЬТУРНИХ ТА ГЕНДЕРНИХ
ВІДМІННОСТЕЙ»

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>225 «Медична психологія»</u>
Освітня програма	<u>Медична психологія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей» підготовки на другому (магістерському) рівні, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 225 Медична психологія, для студентів I курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

РОЗРОБНИКИ: к.психол.н., старший викладач закладу вищої освіти **Войтович Г.В.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **Матяш М.М.**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико-психологічних дисциплін
Протокол від «15» 06 2024 року № 6

Голова циклової методичної комісії,
професор _____ **Омельянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів - 3 кредити	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Вибіркова
Модулів - 1	Спеціальність: 225 Медична психологія	Рік підготовки: 1
Змістових модулів - 2		Семестр: 2
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Лекції: 10 годин
Загальна кількість годин - 90		Практичні заняття: 20 годин
Тижневих годин: - аудиторних – 4, самостійна робота студента - 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Самостійна робота: 60 год
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метою викладання даної навчальної дисципліни є забезпечити професійну компетентність медичних психологів у сфері етно- та гендерної психології, зокрема у сфері індивідуального підходу при терапевтичному консультуванні та діловому спілкуванні з представниками різних культур та гендерної ідентичності.

Вивчення дисципліни «**Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей**» передбачає також формування у студентів умінь та навичок психодіагностичної, психоконсультативної, психокорекційної роботи з членами різноманітних етнічних спільностей, культурних груп та гендерної ідентичності.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

Знати та вміти:

- знати предмет та основні завдання дисципліни;
- знати та вміти застосовувати комплекс методів та методик дослідження та діагностики у кроскультурній та гендерній психології;
- основні поняття психології кроскультурних та гендерних відмінностей;
- основні статичні та динамічні характеристики етносу: психічний склад етносу, архетипи, ментальність, національний характер, національна свідомість, етнічна самосвідомість;
- чинники крос-культурних відмінностей: соціально-психологічні чинники та об'єктивні умови навколишнього середовища;
- види міжетнічних конфліктів та стадії їх розвитку; шляхи і стратегії подолання міжетнічних конфліктів;

- особливості культурно-специфічних психічних розладів та патології особистості у різних культурах;

- етнопсихологічні особливості ділового спілкування; застосовувати на практиці особливості ділового спілкування із зарубіжними пацієнтами, колегами.

Здатність продемонструвати: розв'язання типових та складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Володіти навичками: навичку аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; навичку вибору способів вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, прийняття та аргументації власних рішень щодо їх розв'язання; доступно формулювати думку, дискутувати, обстоювати власну позицію, тощо.

Самостійно вирішувати: завдання, пов'язані з пошуком інформації з різних джерел, для вирішення професійних завдань; практичні задачі, пов'язані з професійним самовдосконаленням; завдання розробки програми з даного курсу тощо.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей» забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

Загальні:

ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 9 Здатність працювати в команді.

ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК ІЗ Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні:

СК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.

СК 7. Здатність до визначення обсягу, порядку та характеру заходів надання медико-психологічної допомоги, з урахуванням вікових, гендерних, культуральних, особистісних та інших індивідуальних особливостей пацієнтів.

СК 10. Здатність надання медико-психологічної допомоги.

СК 12. Здатність до практичного використання психологічного впливу та психотерапії.

СК 14. Здатність до здійснення психоосвітньої роботи серед населення та медичних працівників.

Результати навчання з дисципліни:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.

РН 3. Визначати попередній клінічний, психологічний, патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювань.

РН 5. Визначати принципи, тактику, характер лікування, реабілітації, медичної, психологічної, психоконсультаційної (психотерапевтичної), медико-психологічної допомоги.

РН 6. Розробляти моделі, стратегії й план дій щодо здійснення психологічних (медико-психологічних) втручань і надання послуг.

РН 10. Відшукувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.

РН 11. Проводити обстеження та/або патопсихологічну діагностику з метою прогнозування результатів лікування та/або медико-психологічної (психологічної) допомоги на всіх її етапах.

РН 13. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проектів у сфері медичної психології.

РН 15. Приймати ефективні рішення, у тому числі, в умовах невизначеності.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей

Змістовний модуль 1. Кроскультурна (етнічна) психологія

Тема 1. Предметна область кроскультурної (етнічної) психології як науки. Методологічні принципи та загальна характеристика основних методів дослідження.

Кроскультурна психологія як галузь психологічної науки. Основні етапи розвитку уявлень про етнопсихологію. Етнопсихологія та інші галузі знань (етнографія, демографія, антропологія, культурологія, історія, соціологія, фольклористика). Гуманістична та прикладна спрямованість етнопсихології. Культурна обумовленість сприйняття, пам'яті, мотивацій. Інтелект у різних культурах. Сучасні антропологічні теорії культури. Сучасні теоретичні дослідження в етнопсихології - теорія установки, психологія етнічної поведінки. Етнопсихологія в сучасній Україні: основні представники і школи.

Методологічні принципи кроскультурної психології. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, методи суміжних дисциплін. Моделі виміру етнічної ідентичності. Способи виміру соціальної та культурної дистанції. Вивчення етнічної свідомості та

етнічних стереотипів. Використання асоціативного експерименту в психології кроскультурних відмінностей.

Тема 2. Проблема етносу та нації в кроскультурній психології. Поняття про національну ідентифікацію та національну свідомість.

Психологічна характеристика етносу. Умови походження та модифікації етносу: антропологічні, лінгвістичні, культурні. Види етнічних процесів. Нація як найвища форма існування етносу. Визначальні характеристики нації. Основні етнічні та культурологічні ознаки нації (мова, політична та економічна діяльність на спільній території, релігія, національна самосвідомість). Поняття маргінальності та її причини.

Визначення національної свідомості, її основні ознаки. Відмінність між національною свідомістю та національною самосвідомістю. Детермінованість національної свідомості соціально-економічними та історичними умовами. Мова і національна свідомість етносу. Національна свідомість як фактор оптимізації сумісної діяльності людей, їх стосунків, умова гармонізації етнічної індивідуальності.

Психологічні характеристики головних ознак етнічної самосвідомості (усвідомлення: етнічної спільності, особливих етнопсихологічних рис, особливостей етнічної культури; усвідомлення себе як суб'єкта етнічної спільності; соціально-моральна самооцінка; етнічна самоідентифікація). Етнічна самосвідомість як умова гармонізації та розвитку етносу.

Тема 3. Психічний склад етносу. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу.

Проблема вивчення психічного складу та особливостей поведінки людей, що зумовлені культурною приналежністю. Поняття психічного складу етносу. Структура психічного складу етносу. Місце окремих факторів у формуванні особливого психічного складу етносу. Фактори, що сприяють етногенезу. Психологічний фактор етногенезу. Психологічні функції етнічного колективу. Поняття етнічної спільності, етнічної групи, особливості їх внутрішніх процесів із психологічної точки зору. Психічний склад етносу. Розуміння етнічної культури, як адаптації. Специфічні та неспецифічні захисні механізми етносу. Поняття свідомого та позасвідомого в етнопсихології. Колективні та соціальні установки. Етнічні константи. Етнічна картина світу. Визначення поняття «ментальність». Емоційний (емотивний), пізнавальний (когнітивний) та поведінковий (конативний) компоненти ментальності, їх головні функції.

Тема 4. Психологічна суть і зміст національного характеру та історія його дослідження.

Визначення поняття “національний характер”. Основні структурні компоненти національного характеру. Діалектика національного та загальнолюдського в національному характері. Фактори розвитку національного характеру. Психологічна характеристика національного характеру. Поняття «національний характер», його дослідження (Р. Бенедікт, Е. Фромм, Е. Еріксон, Д. Клакхон). Д. Чижевський про риси українського національного характеру. Шляхи визначення національного типу: дослідження народної творчості; вивчення найяскравіших історичних епох; характеристика найвизначніших репрезентантів народу.

Тема 5. Культура як основна етнодиференціююча ознака. Етнопсихологічні проблеми дослідження особистості у культурах.

Культура як психологічне поняття. Співвідношення психології й культури. Пізнавальні процеси і культура. Функції етнічної культури. Матеріальна та нематеріальна культура. Суб'єктивна культура. Культура як етнодиференціююча ознака. Чинники крос-культурних

відмінностей: соціально-психологічні чинники та об'єктивні умови навколишнього середовища. Функції культури. Взаємозв'язок між культурою та етносом. Поняття культурної трансмісії. Варіативність інкультурації в дитячому та підлітковому віці. Основні підходи до вивчення культур. Особливості культурно-специфічних психічних розладів. Розгляд патології особистості у різних культурах. Дослідження культурної варіативності людства. Психологічні виміри культурної варіативності людства. Культурні синдроми, виділені Г. Тріандісом та Г. Хофстеде.

Тема 6. Етнічні стереотипи, їхня структура та зміст. Основні соціальні функції стереотипів.

Поняття етнічної диспозиції. Поняття соціальної установки як внутрішнього стану готовності. Специфіка етнічної установки. Різновиди етнічних стереотипів. Соціальна та каузальна атрибуція. Сутність етнічних стереотипів. Етнічні стереотипи як складова соціальних стереотипів. Основні соціальні функції стереотипів. Визначення поняття «етностереотип». Методи вивчення етнічних стереотипів (методика «вивчення семантичного диференціалу», методика «багатоскладової ідентифікації»). Психологічні механізми засвоєння соціотипової поведінки (соціалізація, наслідування, ідентифікація). Етноцентризм, його ознаки та умови виникнення. Етноцентризм та націоналізм. Роль засобів масової інформації у формуванні стереотипів. Національні особливості комунікації як семіотична проблема. Зв'язки етнічної групи з навколишньою природою (стереотипи навколишньої природи). Зв'язки етнічної групи з її культурним оточенням (символи соціального оточення «культурний шок», симптоми «культурного шоку» негативні та позитивні сторони «культурного шоку»). Міграція і міжкультурна взаємодія. Механізми та рівні соціально-психологічної адаптації мігрантів

Тема 7. Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення.

Поняття етнічного конфлікту. Етнічний конфлікт як конкуренція між групами. Форми етнічних конфліктів: боротьба та війна. Теорії виникнення етнічних конфліктів. Теорії міжгрупових конфліктів як продукту універсальних психологічних характеристик. Теорії міжгрупових конфліктів, основою яких виступають індивідуальні відмінності. Теорії реального конфлікту. Теорії соціальної ідентичності. Критерії виокремлення етнічних конфліктів. Види етнічних конфліктів. Міжетнічна напруженість. Стадії етнічних конфліктів: передкризова, власне кризових проявів (пік кризи), посткризового періоду. Відкриті та приховані конфлікти. Детермінанти етнічних конфліктів: етнічна та національна упередженість, націоналістичні настрої.

Стратегії поведінки та шляхи врегулювання етнічних конфліктів: застосування правових механізмів; переговори; інформаційний шлях. Історичні приклади конфліктів між етносами.

Змістовний модуль 2. Психологія гендерних відмінностей.

Тема 8. Методологічні підходи та методи в гендерних дослідженнях.

Аналіз методологічних підходів у гендерних дослідженнях. Методи гендерних досліджень, поняття гендерної експертизи. Дослідження андрогінності, фемінності та маскулінності. Дослідження гендерних відмінностей та їх результати. Методи дослідження гендерних ролей.

Вивчення гендерної ідентичності. Психологічне консультування та гендерна терапія. Тренінгові технології з гендерної проблематики. Розробка тренінгових програм та корекційно-розвиваючих занять на засадах гендерної рівності, принципах партнерства та паритетності статі.

Інтелектуальні та соціально-психологічні відмінності жінок і чоловіків. Психологічні відмінності між чоловіками та жінками в дослідженнях Е.Маккобі, К.Джеклін, Л. Колберг, Е.Ігли, та ін. Дослідження Дж. Мані та кроскультурні дослідження М.Мід.

Тема 9. Гендерні відмінності та механізми засвоєння гендерних ролей. Гендерні стереотипи в свідомості особистості.

Структурно-функціональна теорія відтворення соціальних ролей чоловіків і жінок. Гендерні ролі. Традиційний та нетрадиційний розподіл гендерних ролей. Гендерні і соціальні ролі в структурі особистості та життєвого досвіду людини. Засвоєння гендерної ролі в дитинстві під впливом іграшок, шоу-зірок, комп'ютерних ігор, героїв та героїнь фільмів, персонажів казок і мультфільмів тощо.

Поняття гендерної соціалізації. Вплив стереотипів на гендерну соціалізацію особистості. Основні агенти гендерної соціалізації: сім'я, навчально-виховні заклади системи освіти, тощо. Вплив засобів масової інформації на гендерну соціалізацію. Гендерний соціальний контроль.

Основні етапи становлення гендерної ідентичності. Форми підпорядкування суспільним гендерним нормам: конформізм, інтерналізація, ідентифікація. Механізми засвоєння рольової моделі: диференційне підсилення та наслідування.

Теорія стереотипізації. Відтворення гендерно-рольових стереотипів у громадській думці. Гендерні стереотипи в свідомості особистості. Сексизм та його прояви щодо жіночої та чоловічої статі. Вплив гендерних стереотипів на виховання та поведінку дітей та підлітків.

Тема 10. Особливості кроскультурних та гендерних норм поведінки. Гендерне спілкування, комунікація та ЗМІ.

Основні характеристики гендерного спілкування. Гендерні відмінності у стилях ділового спілкування: вплив гендерних стереотипів на жіночий та чоловічий стилі спілкування. Комунікативні моделі та гендерна культура в телевізійних, рекламних програмах, художній літературі та кіно. Медіа як механізм інституалізації гендерної структури суспільства. Гендерна стратифікація українського суспільства та особливості її відтворення ЗМІ. Реклама як окремий різновид соціальної комунікації. Віртуальне середовище як технології формування гендерних стереотипів.

Жести й міміка як культурні феномени. Особливості знайомства, звернення, привітання у різних народів та їх урахування в міжетнічному спілкуванні. Ділове листування, телефонні розмови. Особливості ділового етикету у різних культурах. Етнічні традиції, звичаї, обряди різних народів та їх психологічний аналіз.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Модуль 1. Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей				
<i>Змістовний модуль 1. Кроскультурна (етнічна) психологія</i>				
1. Предметна область кроскультурної (етнічної) психології як науки. Методологічні принципи та загальна характеристика основних методів дослідження.	10	2	2	6
2. Проблема етносу та нації в кроскультурній психології. Поняття про національну ідентифікацію та національну свідомість.	8	-	2	6

3. Психічний склад етносу. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу.	10	2	2	6
4. Психологічна суть і зміст національного характеру та історія його дослідження.	8	-	2	6
5. Культура як основна етнодиференціююча ознака. Етнопсихологічні проблеми дослідження особистості у культурах.	10	2	2	6
6. Етнічні стереотипи, їхня структура та зміст. Основні соціальні функції стереотипів.	8	-	2	6
7. Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення.	10	2	2	6
<i>Змістовний модуль 2. Психологія гендерних відмінностей</i>				
8. Методологічні підходи та методи в гендерних дослідженнях.	8	-	2	6
9. Гендерні відмінності та механізми засвоєння гендерних ролей. Гендерні стереотипи в свідомості особистості.	10	2	2	6
10. Особливості кроскультурних та гендерних норм поведінки. Гендерне спілкування, комунікація та ЗМІ.	8	-	2	6
ВСЬОГО ГОДИН:	90	10	20	60

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Предметна область кроскультурної (етнічної) психології як науки. Методологічні принципи та загальна характеристика основних методів дослідження.	2
2.	Психічний склад етносу. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу.	2
3.	Культура як основна етнодиференціююча ознака. Етнопсихологічні проблеми дослідження особистості у культурах.	2
4.	Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення.	2
5.	Гендерні відмінності та механізми засвоєння гендерних ролей. Гендерні стереотипи в свідомості особистості.	2
ВСЬОГО ГОДИН:		10

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	К-сть ГОД
1.	Предметна область кроскультурної (етнічної) психології як науки. Методологічні принципи та загальна характеристика основних методів дослідження.	2
2.	Проблема етносу та нації в кроскультурній психології. Поняття про національну ідентифікацію та національну свідомість	2
3.	Психічний склад етносу. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу	2
4.	Психологічна суть і зміст національного характеру та історія його дослідження.	2
5.	Культура як основна етнодиференціююча ознака. Етнопсихологічні проблеми дослідження особистості у культурах.	2
6.	Етнічні стереотипи, їхня структура та зміст. Основні соціальні функції стереотипів.	2
7.	Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення.	2
8.	Методологічні підходи та методи в гендерних дослідженнях.	2
9	Гендерні відмінності та механізми засвоєння гендерних ролей. Гендерні стереотипи в свідомості особистості.	2
10	Особливості кроскультурних та гендерних норм поведінки. Гендерне спілкування, комунікація та ЗМІ.	2
ВСЬОГО ГОДИН:		20

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей» лабораторні заняття не заплановані.

9. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п.п.	Тема	К-ть ГОДИН
1.	Предметна область кроскультурної (етнічної) психології як науки. Методологічні принципи та загальна характеристика основних методів дослідження.	6
2.	Проблема етносу та нації в кроскультурній психології. Поняття про національну ідентифікацію та національну свідомість	6
3.	Психічний склад етносу. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу	6
4.	Психологічна суть і зміст національного характеру та історія його дослідження.	6
5.	Культура як основна етнодиференціююча ознака. Етнопсихологічні проблеми дослідження особистості у культурах.	6
6.	Етнічні стереотипи, їхня структура та зміст. Основні соціальні функції стереотипів.	6
7.	Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення.	6
8.	Методологічні підходи та методи в гендерних дослідженнях.	6

9.	Гендерні відмінності та механізми засвоєння гендерних ролей. Гендерні стереотипи в свідомості особистості.	6
10.	Особливості кроскультурних та гендерних норм поведінки. Гендерне спілкування, комунікація та ЗМІ.	6
ВСЬОГО ГОДИН:		60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. На індивідуальну роботу відводяться бали з поточного контролю за рішенням кафедри. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентів за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного

контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання творчих завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; розрахункові завдання; обговорення проблеми, дискусія; аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи; інші.

Форма кінцевого контролю – **диференційний залік (ДЗ)** передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок. Його проводять по завершенню вивчення дисципліни. Він включає контроль теоретичної та практичної підготовки. До кінцевого контролю з дисципліни допускаються студенти за умови **відвідування не менше ніж 75% навчальних аудиторних занять** (лекцій, практичних занять) із всією накопиченою сумою балів впродовж вивчення дисципліни «Психологія кроскультурних та гендерних відмінностей». У випадку, якщо студент відвідав **менше, ніж 75%** (пропусків у студента **більше 25% занять**) навчальних аудиторних занять, то він вважається таким, який не виконав навчальну програму й навчальний план з дисципліни, а отож має право повторно вивчати дисципліну.

Форма проведення (ДЗ) визначається навчальною робочою програмою з дисципліни. При встановленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання. Допуском до складання (ДЗ) є 75% відвідування навчальних аудиторних занять, в тому числі і лекцій. Студент складає ДЗ з **тією кількістю балів**, яку він накопичив впродовж **поточного навчання**. Форма проведення ДЗ та вид завдань визначаються навчальною (робочою) програмою з дисципліни та регламентом кафедри. Зарахування кредиту за вивчену дисципліну здійснюється при умові накопичення загальної кількості отриманих студентом балів, що має бути не меншою за мінімальну, яка визначена робочою навчальною програмою з дисципліни і відповідає мінімальному значенню **оцінки Е**, а отже, **складає не менш ніж 111 балів**. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність – **200 балів** за шкалою ECTS.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогане, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)

60-110		Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59	Незадовільно	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі. Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90\3.0	1	10	19	15	11	0	10	111

Загальне оцінювання модуля дисципліни.

Поточна успішність максимальна – 200 б. Тем практичних занять – 10	Диф. залік (ДЗ)
Змістовий модуль 1 – 7 тем 1 тема – 19 балів Разом – 133 балів Змістовий модуль 2 – 3 теми 1 тема – 19 балів Разом - 57 Індивідуальна робота 10 балів	Диф. залік
РАЗОМ сума балів	200

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, ілюстративні матеріали. Мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми, рекомендована література.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Кроскультурна психологія як наука.
2. Основні напрямки розвитку сучасної етнопсихологічної науки.
3. Теорія гендерної схеми С.Бем.

4. Предмет етнопсихології.
5. Особливості визначення поняття «нація».
6. Самовизначення психолога в сфері гендерних взаємин.
7. Зв'язок етнопсихології з іншими галузями знань.
8. Основні завдання етнопсихології в сучасному суспільстві.
9. Гендерні особливості формування сексуальної культури у молоді.
10. Основні етапи розвитку уявлень про предмет етнопсихології.
11. Визначення поняття «етнос».
12. Дослідження маскулітності та фемінності.
13. Гуманістична та прикладна спрямованість етнопсихології.
14. Визначення поняття «психічний склад».
15. Гендерні дослідження в Україні. Методи гендерних досліджень.
16. Причини дискредитації етнопсихологічної науки в кінці 20-х років.
17. Визначення поняття «етнічний стереотип».
18. Гендерні стереотипи, їх вплив на виховання дітей.
19. Поняття про національну ідею.
20. Основні методи етнопсихології.
21. Кроскультурні дослідження М. Мід.
22. Соціально-психологічна сутність поняття «нація».
23. Шляхи подолання міжетнічних конфліктів.
24. Місце гендерної психології в системі психолого-педагогічних та суспільних наук.
25. Сутність поняття «автостереотип».
26. Сучасні процеси національного та державного будівництва.
27. Етнопсихологія українців.
28. Сутність поняття «гетеростереотип».
29. К. Юнг про архетипи колективного підсвідомого як основи психічного складу етносу.
30. Диференціація статі у віковій, соціальній та педагогічній психології.
31. Психічний склад етносу.
32. Риси українського національного характеру.
33. Протилежність жіночих й чоловічих моделей у класичному психоаналізі.
34. Етнічні настановлення як передумови формування етностереотипів.
35. Діалектика національного та загальнолюдського в національному характері.
36. Гендерні відмінності в медицині та їх вплив на характер взаємовідносин у медичних колективах.
37. Етноцентризм, його ознаки та умови виникнення.
38. Роль масової інформації в формуванні етностереотипів.
39. Гендерний аналіз українських народних казок.
40. Поняття про національний характер.
41. Явище «ефекту призми».
42. Механізми соціально-психологічної адаптації мігрантів.
43. Поняття маргінальності.
44. Роль практичного психолога у вирішенні проблеми зниження етноцентризму.
45. Застосування шкали Богардуса у етнопсихологічних дослідженнях.
46. Актуальні питання етнопсихології у сучасних умовах.
47. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака нації.
48. Особливості врахування етнопсихології у діловому спілкуванні.
49. Фактори розвитку національного характеру.

50. Врахування основних положень етнопсихології у роботі практичного психолога.
51. Соціальні та психологічні функції гендерних стереотипів.
52. Етнічна самосвідомість.
53. Етнічні особливості ділового спілкування.
54. Психологічна сутність парадоксу Лап'єра.
55. Методи вивчення етнопсихологічних особливостей людей.
56. Роль психолога у гуманізації міжетнічних відносин у суспільстві.
57. Національний характер українців.
58. Етнічні стереотипи.
59. Психічний склад українців.
60. Проблема етносу та нації в етнопсихології.
61. Міжетнічні конфлікти, їх сутність, об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення.
62. Вплив стереотипів на жіночий та чоловічий стилі спілкування.
63. К. Юнг про архетипи колективного підсвідомого як основи психічного складу етносу.
64. Архетипи в колективному підсвідомому українців.
65. Гендерні відмінності у психотерапії. Гендерні відмінності здоров'я українців.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Львовочкіна А.М. Етнопсихологія (CD)/ А.М. Львовочкіна. - МАУП, 2022.
2. Куранова С.І. Основи психолінгвістики: Навчальний посібник. Реком. МОНмолодьспорт України для студ. ВНЗ/ С.І.Куранова . - Академія, 2020.
3. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: Навч. посібник/ В.М.Манакін. - Академія, 2019.
4. Акбаш К., Пасічник Н., Ріжняк Р. Теоретико-прикладні основи гендерних досліджень: навчальний посібник. Кропивницький, Видавець – Лисенко В.Ф. 2019. 340 с.
5. Гендерна педагогіка: навчальний посібник / за заг. ред. О. А. Луценко. Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. 250 с.

Додаткова література:

1. Україна на зламі тисячоліть: історичний екскурс, проблеми, тенденції та перспективи. — К.: МАУП, 2020.
2. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства: Навчально-методичний посібник/Н.В.Лисенко. - Видавничий дім "Слово", 2021.
3. Лозова О.М. Методологія психосемантичних досліджень етносу: Рекомен. МОН молодьспорт України/ О.М.Лозова. - Слово, 2021.
4. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ, Основи. 2017. 256 с.
5. Arnot M. Gender, equality, pedagogy and citizenship: affirmative and transformative approaches in the UK. Theory and Research in Education. 2016. Vol. 4. № 2. P. 131-150.

15. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
2. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
3. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua>
4. Етнопсихологія в запитаннях і відповідях:
http://makhniy.blogspot.com/2010/07/blog-post_2036.html
5. Блог, присвячений етнопсихології: <http://psyhole.blogspot.com/>